
Emil Svažić

INTERDIJECEZANSKI ŽENIDBENI SUD U RIJECI

Mr. sc. Emil Svažić, Teologija u Rijeci
Stručni rad

Interdijecezanski ženidbeni sud prvog stupnja u Rijeci jedna je od važnijih ustanova riječke crkvene pokrajine, koja će 10. lipnja sljedeće godine napuniti dvadeset godina svoga postojanja i djelovanja. Ovo kratko izlaganje želi nam približiti Sud putem četiri točke: povijest, ustrojstvo, način djelovanja i aktualno stanje ženidbenih slučajeva.

1. Povijest Suda

Biskupi Riječke metropolije: mons. dr. Anton Tamarut (Riječko-senjska nadbiskupija), mons. Josip Božanić (Krčka) te mons. Anton Bogetić (Porečka i pulska biskupija), u skladu s kan. 1423, § 1 Zakonika kanonskog prava, na sjednici 10. lipnja 1990. donijeli su odluku kojom se osniva INTERDIJECEZANSKI ŽENIDBENI SUD PRVOG STUPNJA sa sjedištem u Rijeci za parnice o ništavosti ženidbe. Istom je odlukom određeno da prizivni sud bude Sud Zagrebačke metropolije (Tribunal Metropolitanum Zagrebiense). Apostolska signatura odobrila je osnivanje navedenog Suda odlukom br. 4565/90 SAT od 2. srpnja 1990.

Novo ustrojstvo Riječke metropolije 2000. godine, zbog podjele Riječko-senjske nadbiskupije na Riječku nadbiskupiju i Gospičko-senjsku biskupiju, zahtijevalo je i rekonstrukciju Suda, što su biskupi Riječke metropolije: riječki nadbiskup mons. dr. Ivan Devčić, krčki biskup mons. Valter Župan, porečki i pulski biskup mons. Ivan Milovan, te gospičko-senjski biskup mons. dr. Mile Bogović odlukom od 8. listopada 2001. i učinili. Prizivni sud sada je Međubiskupijski prizivni sud u Zagrebu. Ove promjene odobrila je Apo-

stolska signatura odlukom br. 4565/2001 SAT od 21. prosinca 2001. i one vrijede sve do danas.

2. Ustrojstvo Suda

Dok je Interdijezanski ženidbeni sud prvog stupnja u Rijeci prigodom svoga osnivanja imao jednog sudskog vikara, jednog pridodanog sudskog vikara, četiri suca i dva branitelja ženidbene veze, odnosno promicatelja pravde, danas ima jednog sudskog vikara, dva pridodana sudska vikara, tri suca, tri branitelja ženidbene veze, odnosno promicatelja pravde, pet bilježnika i jednog odvjetnika. Uglavnom svi današnji službenici Suda imaju potrebne akademske titule za obavljanje svoje službe. Inače, na čelu je Suda moderator Suda. Tu službu uvijek obavlja riječki nadbiskup.

Sjedište Suda je u Rijeci, pri Ordinarijatu Riječke nadbiskupije. No Sud također ima svoje ispostave u Poreču i Krku, radi lakše komunikacije sa strankama i mogućnosti vođenja dokaznog postupka u parnicama koje dolaze s toga područja. U tu svrhu svaka ispostava mora imati barem jednog suca, branitelja ženidbene veze i bilježnika. Gospićko-senjska biskupija, zbog nedostatka kvalificiranog osoblja, trenutno nema svoje ispostave. No nadamo se da će se u skoroj budućnosti i tamo stanje popraviti.

3. Način djelovanja Suda

Način djelovanja Interdijezanskog ženidbenog suda u Rijeci uređen je odredbama sedme knjige Zakonika kanonskoga prava, zatim instrukcijom Papinskog vijeća za zakonske tekstove «Dignitas connubii» od 25. siječnja 2005., vlastitim Pravilnikom od 8. prosinca 2008., te sudskom praksom Rimske rote.

Iz područja vođenja parnica o ništavosti ženidbe možemo izdvojiti jednu našu posebnost, sadržanu u članku 29. Pravilnika Suda. Radi se o tzv. pretparničnim postupcima, koji bi se načelno trebali voditi u župi zainteresirane stranke. Citiram cjeloviti tekst spomenutog članka:

Vjernici, koji su zainteresirani za pokretanje parnice za proglašenje ništavosti ženidbe, najprije se u načelu obraćaju svojem župniku koji će, temeljem pastoralne sposobnosti i kanonskog znanja, procijeniti:

a) postoji li mogućnost pomirenja;

b) ako nema te mogućnosti, postoji li pravni temelj za ženidbenu parnicu.

U slučaju pozitivnog zaključka, župnik će uputiti stranku na tajništvo suda. Sud ih usmjerava na stalne odvjetnike ili na osobe kojima je povjeren prethodni razgovor sa strankama. Odvjetnici i druge kvalificirane osobe pomoći će im, ako je potrebno, pravilno sastaviti tužbu. To, međutim, ne smiju činiti oni koji će biti imenovani sucima i braniteljem ženidbene veze kad se pokrene ženidbena parnica.

Osim vođenja parnica o ništavosti ženidbe, Sud se bavi i postupcima za oprost od tvrde neizvršene ženidbe i postupcima za razrješenje ženidbene veze zbog dobra vjere. To su upravni postupci koji se u istražnoj fazi vode u mjesnim Crkvama, dok se odlučna faza vodi pri Svetoj Stolici. Sud također obavlja i niz drugih poslova iz svoga djelokruga, posebice brojne razgovore sa strankama, kao i ispitivanja stranaka i svjedoka za potrebe tuzemnim i inozemnih crkvenih sudova.

4. Aktualno stanje ženidbenih slučajeva

Što se tiče broja ženidbenih parnica, zadnjih nekoliko godina uočava se blagi porast. Ne znamo je li to posljedica većeg broja rastava ili možda bolje informiranosti stranaka o mogućnostima koje im pruža crkveni sud. Pedesetak tužbi trenutno čeka na rješavanje, a njih petnaestak je u tijeku. Kad je pak riječ o broju riješenih parnica tijekom proteklih devetnaest godina, moramo reći da nam nisu dostupni točni podaci. Možda i bolje jer se djelotvornost jednog suda ne može i ne smije zaključivati samo na temelju riješenih parnica. S obzirom na brzinu rješavanja prihvaćenih slučajeva, još uvijek

nismo zadovoljni postojećim stanjem, premda se osjeća znatno poboljšanje. Činimo sve da u što skorije vrijeme ne bude više dugih čekanja, posebno uvođenjem većeg broja novih sudskih djelatnika i njihovom većom angažiranošću upravo u toj djelatnosti. Pomak u brzini, praćen potrebnom kvalitetom, te posljedično zadovoljstvo stranaka bili bi nam i najljepša čestitka za dvadesetu obljetnicu Suda, iduće godine u lipnju.